

שיעור 1

ממשל הוא מכלול המוסדות הארגונים הגופים ומכשירים שהחברה בונה לצורך שימור וקידום האינטרסים שלה.

יש הפרדה ברורה בין שני מרכיבים:

הנבחר – הדרג הפוליטי.

המקצועי הפקידותי- גורם הביצוע. ברמות השונות שתפקידם ליישם ולבצע את ההחלטות שמקבלים הדרג המדיני. (המופקד על המדיניות וקבלת ההחלטות).

השלטון \ הממשל, הוא אמצעי להיגוי החברה, להנהגתה ולהובלתה ליעדים אותם החברה רוצה להשיג.

לצורך הבנת תהליך היגוי החברה מן הראוי להדגיש את ההכרח, בהבנת מהותם של יחסי הגומלין המתקיימים בין החברה לבין מוסדותיה.

דבר שני שצריך להבין, להכיר את הערוצים המשמשים את יחסי הגומלין הללו. ואת אופן זרימת המידע.

כלומר, כל הגופים האלו הם המדינה \ השלטון.

כל חברה (דמוקרטית), בונה את מוסדותיה למכשיריה בדרך המאפיינת אותה באופן הייחודי לה.

למשל ארה"ב וישראל שתי דמוקרטיות אבל שונות לחלוטין באופן השלטון והממשל שלהן.

החברה היא הבסיס להתארגנות. עליהם באה ההתארגנות של המוסדות .
סכמת החברה בארה"ב ובישראל:

ארה"ב

החברה.

מוסדות פוליטיים\המפלגות

ישראל

מוסדות פוליטיים \ פוליטיים

מוסדות חברתיים

מבחינה לשונית:

חברה = חבר.

מפלה = פלג.

ביישוב הישן, בארבעת ערי הקודש תמיד הייתה התיישבות יהודית וערבית מעורבת: צפת, טבריה, חברון וירושלים.

עם העלייה החדשה התפתחו יישובים יהודים נפרדים בערים חדשות. הבסיס להתארגנות היה בסיס מפלגתי שבו משכו משפחות ועולים, ויש לזה השפעה בכל תחומי החברה בישראל: ספורט, בריאות, הוצאות ספרים, עיתונים ועוד.

בארה"ב הפוליטיקה לא כ"כ חשובה הן נקראות מפלגות שלד, שבכל תקופת בחירות המפלגה חיה מחדש אין לה פעילות יום יומית שוטפת.

בארץ המפלגות משחקות תפקיד מרכזי בכל תחומי החיים. ולכן שיטת הבחירות בין ישראל לארה"ב כ"כ שונות.

פוליטיקה היא תהליך יחסי הגומלין המתקיים בין החברה לבין הממשל \ המוסדות שלה = הכל פוליטיקה, הממשל מחלק את המשאבים שלו על פי הלחצים הפוליטיים הפנימיים שלו.

התנאי להיווצרות הפוליטיקה, מתי מתקיימים יחסי גומלין בין שני גורמים (בין ממשל לפוליטיקה)?
התקשורת, כשיש תקשורת! תקשורת בין הצדדים.

מאפיינים נוספים לפוליטיקה:

תהליך קבלת החלטות של קולקטיב (חברה). הפועלת בתנאי מחסור ביחס לסדרי עדיפות שלה.

מתאפיין ביחסי עצמה בין הגורמים המעורבים בתהליך וכאן נכנס המונח **'עוצמה פוליטית'**. ניתן להוכיח על פי מספר המנדטים בכנסת, היא ניתנת למדידה.

פרופ' יצחק גל-נור, שימש בתקופת ממשלתו השנייה של רבין בשנים 92-95, נציב שירות המדינה. כתב הרבה ספרים בעניין מדיניות ותקשורת פוליטית. (מנתח את התהליך הפוליטי על בסיס תקשורת ומאמץ את מערכת התקשורת הקיימת בגופנו ע"י מערכת העצבים).

הוא מרחיב את האפיון של המונח פוליטיקה, בהתייחסות נוספת:
'הפוליטיקה היא תהליך מתמיד של הגדרה, והגדרה מחדש של פעולות גומלין אנושיות. בהקשר של יחסי עוצמה. הדגש הוא על פעולות גומלין, המתרחשות באופן בלתי פוסק.'

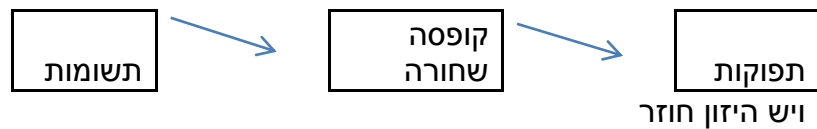
מודל – מתי נדרשים למודלים במדעי החברה?

כדי להסביר התנהגות אנושית. לצורך ניסיון להבין את החיים המורכבים האלו בצורה יותר פשוטה.

כל המודלים האלו הם פועל יוצא להתבוננות בדיעבד כדי להסביר התנהגות כזו או אחרת. אין קבלת החלטות עפ"י מודלים, המודל הוא יכולת ניבוי על בסיס העבר בלבד!

שיעור 2

EASTON המודל הבסיסי של איסטון,
מערכת פוליטית במערכת סגורה.

בקופסה השחורה יש:
חוקים - תקנות

הספר הלבן - מסמך מדיניות, (17.5.39), והוא כלל שני חוקים עיקריים:
צמצום דרסטי של העלייה לארץ
ישראל
ואיסור רכישת קרקעות ע"י יהודים
בארץ

תהליך חקיקה הוא תהליך דינמי, החברה עוברת שינויים.

חוק הקרקעות למשל הוא בעצם יישום של מדיניות הספר הלבן.

במסגרת המערכת הקופסא השחורה מתבצעת תקשורת, ללא התקשורת לא היה נוצר
התהליך הפוליטי.

התהליך הפוליטי מתבסס על תקשורת, 'על היווצרותה של רשת תקשורת שבאמצעותה
מתועלים אל תוך המערכת הפוליטית, התכנים הפוליטיים של פעולות הגומלין האנושיות'.
כלומר כל מערכת היחסים בין בני האדם.
תקשורת = מדיה .

התשומות נכנסות לקופסא השחורה והן יוצרות תפוקות שמתורגמות לתהליך הפוליטי.

חוקר בשם קארל דויטש, לצורך אפיונה של המערכת הפוליטית הוא נדרש לדימוי אחר,
גירויים.

בגוף האדם מערכת העצבים היא זו שמגיבה, והוא משווה את תפקודה של המערכת
הפוליטית למערכת עצבים שמגורה ומגיבה כל הזמן.
גירוי ותגובה.

המערכת הזאת, היא ביטוי לכל פעולות הגומלין החברתיות, לכל התקשרות בתוך החברה,
כך שמתאפשרת זרימת מידע הנוגעת למאמצים הקולקטיביים של החברה וליחסי העוצמה
שמתקיימים בתוכה.

כלומר, שלא יכולה להתקיים פוליטיקה ללא תקשורת, וזה מה שמזין את הפוליטיקה.
תקשורת מלשון קשר.

התקשורת קודמת לפוליטיקה והיא זאת שמצויה בכל חלקיו של התהליך הפוליטי.
לא יכולה להיות פוליטיקה ללא תקשורת !!

הבחנה בין ערוץ תקשורת, לבין המונח אמצעי תקשורת.
האם יש הבדל בניהם?

ערוץ תקשורת – גוף מוסד ארגון הפועל באופן חד או דו כיווני כמתווך בפעולותיו של חבריו לבין הממשל, בתוקף תפקידו כגורם המופקד על קבלת החלטות וביצועם. הגוף הזה חייב להיות מחובר לציבור שבשמו הוא פועל. מתוך כוונה שיהיה קשוב לצרכיו או דרישותיו וזה בא לדי ביטוי בתשומות אהדרישות'.

כביטוי לתהליך התיווך בינו לבין הציבור. כגון: הכנסת, השלטון, המנהל הגוף הפקידותי המקצועי. בישראל, המפלגות הן ערוץ התקשורת המצוי ביותר והזמין ביותר.

לכל חברה יש את ערוצי התקשורת הייחודיים לה.
הבחנה בין הדמוקרטיה הישראלית לאמריקאית, שתיהן פועלים לגביהן הבחנות דמוקרטיות, מוסדות, סוגי מוסדות.
בארה"ב יש שתי מפלגות עיקריות.
בישראל מספר רב של מפלגות.
ההתארגנות הראשונית בארץ היא מפלגתית.
בכלל העולם קודם יש התארגנות קהילה ואח"כ יש התארגנות פוליטית.
בארץ המפלגות מאו פעילות גם ביום יום.
בארה"ב המפלגה היא מפלגת שלד. לאחר הבחירות אין לה משמעותית בחיי יום יום.

אמצעי התקשורת - הם הגורמים והאמצעים שבאמצעותם מתבצעת פונקציית התיווך בין הציבור להנהגתו.

באמצעות חקיקה, וכיצ"ב
ואם זה אינו מספק אזי זה עובר היזון נוסף בתהליך שחוזר על עצמו.
כמו מערכת העצבים.

מרכיב נוסף, העברת המידע מהציבור היא יוצרת הבניה של המציאות.
ובתקשורת, לדימויים יש תפקיד מרכזי.
העברת מידע של בעיה, היא יוצרת צורך ויש לו משמעות של שינוי או תיקון המציאות.

החיבור ביניהם מתבצע ע"י רשת תקשורת.
לכל חברה יש את ערוצי התקשורת הייחודיים לה. ואמצעי התקשורת שבאמצעותם נעשה התיווך, יוצרים יחדיו את רשת התקשורת.

בשיעור הבא יש דיון על שני מושגים, תקשורת פוליטית ופוליטיקה תקשורתית.

נקודת הסיום של השיעור הכוון הזה, כיום אנו לא עושים הבחנה בין המושגים הללו ואנו מתמקדים בתקשורת פוליטית.

ערוצי התקשורת המסורתיים השונים יכולתם מצטמצמת השפעתם ולחלל הזה נכנסת התקשורת. אמצעי התקשורת יש חברה מודרנית חדשה. לערות התקשורת החשוב ביותר. יש אפשרות דרך אמצעי התקשורת שהאזרח הפשוט יגיע ישירות לפוליטיקאים וישפיעו.

שיעור 3

מהי מפלגה ?

משורש פלג.

חברה מה שמחבר את הקבוצות השונות.

מפלגה היא חלק ממה שהו שלם מתוך החברה.

המפלגות מקדמות אינטרסים של קבוצות. הן מייצגות מתוך כוונה לקדם ולשמר אותן. המפלגה היא הגוף המייצג שפועל בתוך המערכת הפוליטית והיא זו שמציגה בפני המערכת הפוליטית את הבקשות והתביעות שלה. לכך מפלגה יש אינטרסים שאיתה היא מזוהה: ועצם הבעת הדרישות היא מהווה סוג של גורם מתווך בין הקבוצה להציבור השונה למערכת הפוליטית.

מערכת התביעות והדרישות היא מערכת בלתי פוסקת, תמיד יש היזון חוזר לתוך הקופסא השחורה שחוזר חלילה.

תהליך שמלווה בפשרות שהחלטות הן מבטאות פשרות ע"מ לרצות כמה שיותר.

במקרה הישראלי מלפני קום המדינה, למפלגות היה תפקיד דומיננטי של עיצוב החברה בארץ מראשית היווצרותה. וזה שונה בהרבה מקבוצות וחברות נורמאליות אחרות ששם החברה היא הבסיס שעליה מוקם המוסד הפוליטי.

החברה הישראלית מראשית דרכה משוסעת ומפולגת, אך למרות הכל זאת חברה שבמהלך שנות קיומה ובייחוד לאחר קום המדינה ב 48, היא חברה שנחשבת בעולם כסיפור הצלחה וזאת.

ממוצע ההכנסה לנפש במשק הישראלי עומד כיום מעל ל 30,000 \$ שזה מה שגרם להכניס את ישראל לרשימת המדינות המפותחות.

מצד שני ישראל נמצאת בין המקומות הראשונים במה שקשור לפער בין העשירונים העליונים לתחתונים.

העניין המרשים הוא שמדינת ישראל היא מדינת הגירה שתוך שתי דורות נוצר כאן משהו חדש.

דמוקרטיה הסכמית (ציור הפיל בלי רגל וללא חדק)

מודל שהוצע ע"י חוקר הולנדי בשם לייפרט.

הולנד היא חברה משוסעת. חלק מהאוכלוסייה נוצרי קתולי והגדול פרוטסטנטי.

בלגיה מורכבת משתי קבוצות אתניות הפלמים והוולונים, כשלליפרט מסתכל מעבר לתעלת למאנש לצפון אירלנד הוא רואה שבמשך 100 שנה יש מלחמת אזרחים. הוא מסתכל מזרחה ורואה את לבנון שנחשבה ל"שוויץ של המזרח התיכון" ורואה שם מלחמת אחים, הרוב היו נוצרים מרונים והקבוצה השנייה סונים והקבוצה הקטנה המוסלמים השיעים.

לשאלה כיצד יש מדינות שהן בנויות מאוכלוסייה מאוד מורכבת וכן מצליחות לחיות ולהתפתח יחד, הוא אומר שגם אם קיימים שסעים בחברה, יש מכנה משותף שמחבר אותן. כלומר, ברמת ההנהגות יש רמה של הסכמיות למרות השסעים והפיצולים.

רמה של הסכמיות שתמנע את הפיצוץ של המערכת, מחייב מאמץ תחזוקתי סיזיפי בלתי פוסק.

תמיד צריך לדאוג שכולם יהיו מרוצים, כולל חלוקת משרות וטובות הנאה. ראש הממשלה חייב לדאוג לרצות את כולם.

חברה שמצליחה לשמור על ההסכמיות היא מצליחה להתפתח. אך כשקשה לשמר את זה, זה צפוי להתפרק.

עד הקמת המדינה, בארץ תחת שלטון המנדט, פעלו 3 גופים בלתי חוקיים לדעת שלטון המנדט:

המחתרות –

הגנה

אצל

ולחי

מבחינת הבריטים לא היה הבדל בניהם. מבחינת ההנהגה המקומית מכיוון שהבריטים הם הריבוניים, למערכת הפוליטית המקומית שלא הייתה הריבונית לא הייתה לה אפשרות לאכוף, אך התפתחו מוסדות ודפוסי שלטון שראו באצ"ל והלחי ארגונים פורשים. זאת משום ששתי המחתרות האחרות פרשו מהמשמעת הוולונטרית שלמוסדות היישוב. כשז'בוטינסקי הבין שהוא לא מסתדר עם וויצמן, עם ההסתדרות הציונית, הוא פרש והקים את ההסתדרות הציונית החדשה. וכן הלאה לגבי פרישת הלחי מהאצ"ל. העניין אינו הפרישה והקמת גוף אחר, אלא הפרישה מהמהות הוולונטרית.

כשקמה המדינה הייתה ראשית של מלחמת אחים (מקרה אלטלנה), אך כשמתקיימות הבחירות הראשונות, ראש האצ"ל (בגין) מקים את מפלגת חירות ומתמודד לבחירות והוא מפרק את האצ"ל.

המשמעות היא שהמחלוקות שבעבר היו להם היבטים צבאיים, כיום זה עובר למאבק בתפיסת עולם של מפלגות עניין פוליטי. אם כן המפלגות מביעות את ההעדפות הפוליטיות והדוגמא של מעבר מאצל לחירות היא שניתן להמיר ממאבק רעיוני צבאי 'אלים' למאבק פוליטי.

ומכיוון שיש הרבה מאוד פיצולים ודעות זה מוביל להקמת הרבה מפלגות בארץ. מכיוון שיש הרבה מפלגות מתאימים את שיטת הבחירות לכך ולכן יש בהתחלה אחוז חסימה נמוך מאוד. ובעקבות כך יש הרבה מפלגות. כאשר המפלגות הגדולות שומרות על כוחן, המערכת הפוליטית נשארת יציבה.

באף מקרה לא הייתה מפלגה שזכתה ברוב מוחלט של 61 חכ"ם! אך כיום כשיש הרבה מפלגות קטנות ובינוניות קשה להקים קואליציה והמפלגה שאמורה להקים את הקואליציה, חייבת לעשות הרבה מאוד פשרות. וכעת היא אינה שולטת יחידה. וזה מביא לידי ביטוי את העובדה שאף מפלגה לא הצליחה לעמוד ביעדיה שהבטיחה לציבור בחריה.

כשמפלגה רואה שכוחה הולך ומתכרסם, המפלגה יוצרת גושים, לדוגמא, מפא"י שהקימה את המערך יחד עם רפ"י. וכיום הליכוד ישראל בתינו, הבית היהודי יחד עם תקומה.

שיעור 4

הכנסת – פרלמנט. משורש פרלה – לדבר, הכל דיבורים. הרשות המחוקקת.

מכהנים בה נציגי מפלגות, הכנסת היא אחת הזירות המרכזיות שבה יש לחברי המפלגות נציגי הציבור, לבטאלתוון את הדרישות של הציבור לגורמי השלטון לכדי החלטות. כגון חוקים, שמטרתן הסדרת צרכים שונים. בכנסת זה מתורגם לעשייה שעונה על הדרישות. בגלל שיטת הבחירות בישראל שהיא רשימתית ולא אישית, כלומר רשימות מפלגתיות. להבדיל מארה"ב ואנגליה שהנציג מייצג את האזור שממנו הוא בה. חבר קונגרס נבחר לשנתיים ועל כן הוא צריך לעבוד קשה מאוד כדי להצדיק את הבחירה בו וזה מה שיכריע האם יבחר לקדנציה הבאה. לדוגמא, פרויקט הלבאי שנמנעה המשך ייצורו עקב לחץ של חברי קונגרס מאזורים שבהם מייצרים את מטוס ה-F16.

המעמד של ח"כ בישראל לא יסוכן אם לא ידאג לאינטרסים שבאזור מגוריו.

הכנסת היא גורם יותר אפקטיבי מהמפלגות לתרגום הרצונות, הדרישות המפלגתיות באות לידי ביטוי באמצעות הכנסת ע"י הפעילות הפרלמנטרית.

כשבוחנים את הכנסת מול יתר הרשויות, למרות שעל הנייר לכנסת יש סמכויות בלתי מוגבלות, היא המוסד בין הרשויות הכי חלשה. אין עליה הגבלת חוקה, אין מעליה בית או מוסד גבוה יותר, יש לח"כ הישראלי חוקי חסינות מה שאין לאף פרלמנטר באף מקום בעולם. בפועל יש על הכנסת מגבלות. ביהמ"ש העליון יכול לבטל סעיפים של חוקים כשיש פגיעה בכבוד האדם וחירותו וסעיף מחופש העיסוק, תהליך זה נעשה ע"י ביהמ"ש העליון בשנת 92. (האקטיביזם השיפוטי) ישנם מקרים בודדים של חוקים עוקפי בג"ץ.

הפניה המרובה לבג"ץ נובעת עקב הקושי והחולשה של המערכת הפוליטית לקבל החלטות. זה בעצם המפלט האחרון של האזרח.

לדוגמא : התעורר ויכוח בין חכים ביחס לפרשנות של סעיף בתוך תקנון הכנסת (שמסדיר את הפעולה השוטפת של הכנסת), חכים של הצליחו להסכים ביניהם הלכו לבג"ץ. מה ההבדל בין החלטה של בימ"ש להחלטה פוליטית ? ת: בימ"ש פוסק החלטה סופי. החלטה פוליטית היא פשרה.

כרסום נוסף בכוחה של הכנסת , כשבודקים הצעות חוק , יש 3 קריאות שצריכות לעבור אישור, זה אומר שמרבית ההצעות אינן צריכות את הרוב של החכים, מספיק שהממשלה תתמוך או שלא , כדי שהחוק יעבור או לא. הצעות שהממשלה מציעה בד"כ עוברות.

דוגמא נוספת לחולשה , כשהכנסת מחוקקת חוק ובחוק הזה נעשה שימוש בביהמ"ש, יתכן שביהמ"ש ייתן פרשנות שונה ואף הפוכה מהכוונה הראשונה של הצעת החוק הזה. ביהמ"ש נותן את הפרשנות שלו לחוק.

ספר החוקים הישראלי, לא מכסה את מגוון הנושאים שמגיעים לביהמ"ש, ביהמ"ש צריך לפסוק כעת בדבר שאין לו חקיקה ספציפית. בשלב זה ביהמ"ש מחפש תקדימים, ואם לא מצא, הוא פוסק עפ"י הבנת דעתו. וכך זה חוזר חלילה – וזה נקרא **פסיקה תקדימית**.

חקיקה בלבד צריכה לחייב את הממשלה.
הממשלה לא מקיימת את החוקים שהיא מחוקקת.
עפ"י מבקר המדינה, מעל ל 80% מהחלטות הממשלה, הממשלה לא מבצעת.

הקטגוריה הרביעית ערוצי תקשורת – דעת קהל.

בתהליך הדרגתי, ערוצי התקשורת המסורתיים (המפלגה הפוליטיקאי וכו'), הם מאבדים את מקומם כערוצי התקשורת העיקריים אותם ערוצים שהם צריכים לתווך , התפתחותם של אמצעי התקשורת החדשים (רדיו טלוויזיה וכלל המדיה) משנים לחלוטין את כללי המשחק הפוליטיים .

הבמה העיקרית בארץ, אמצעי התקשורת הכתובים והמשודרים הפכו להיות ערוץ התקשורת העיקרי. אנו יודעים על דברים רק אם הוא מדווח בערוצי תקשורת המדיה יש שימוש באמצעי תקשורת .

ערוצי התקשורת ההמוניים הופכים להיות ערוץ התקשורת של החברה , מעל דפי העיתונים , גלי האתר , והרשתות החברתיות וכו'.

דעת קהל

לסוגיה של דעת קהל יש משקל עצום !!

דעת קהל – נטייה רווחת \ סך כל ההשקפות של האוכלוסייה.

מתקיימת באופן עצמאי, היא יכולה להפוך השקפה שלטת שהופכת להיות עובדה חברתית ועובדה פוליטית.

סך ההשקפות יכולות להפוך לעמדות.

לסיכום מדובר על תהלי של קבלת מידע דרך אמצעי התקשורת מצד אחד, אנו מתרגמים זאת לעמדות ועמדות אלו, הופכות להיות דעת הקהל. הכל בעקבות המידע שאנו סופגים. היא חייבת להיות מוזנת ממידע. וכל אחד מעבד את הדעה בצורה שונה וסך כל העמדות הופכות להיות דעת הקהל.

כיצד בודקים דעת קהל? כיצד מקבל ההחלטות יכול לעמוד על דעת הקהל? האמצעי המקובל ביותר הוא סקרי דעת קהל. יש סקרים מתמשכים ויש נקודתיים. סקר מתמשך לדוגמה 'מדד השלום', שיש שם שאלות קבועות שחוזרות על עצמן בכל חודש. שם ניתן לראות את ההתפתחות לאורך זמן. מה שמשתנה אלו השאלות האקטואליות ויש שאלות מפתח שחוזרות על עצמן. סוג משאל עם נוסף הוא בחירות שבו העם מביע את סדרי העדיפויות שלו. הישענות על דעת הקהל היא לא תמיד משהו מבוסס, יש תחלופה בדעת הקהל הוא משתנה עם כל משב רוח למשל 'מלחמת לבנון הראשונה' כל עוד היו במסגרת ה 40 ק"מ הייתה תמיכה מעב לכך היו הפגנות נגד.

שיעור 5

מצגת תקשורת ההמוניים בישראל ההקשר הפוליטי.
העיתונים המפלגתיים שמשו כמפיץ האידיאולוגיה והדעות העיקרי בקום המדינה. בהרבה מקרים החזיקו עיתונים גם במחיר של הפסדים כלכליים גדולים. העיתון שימש כמרכז מידע מהציבור וחזרה. וכן מקור עיקרי למידע פוליטי ביישוב ובעשרים שנותיה הראשונות של המדינה. בנושא בטחון הייתה הגבלה והכל תלוי במידע הרשמי. הרדיו הייתה לו תלות בממשל. כלי התקשורת פעלו בשני מישורים: המישור הלאומי, ביחס לתהליך בניית האומה. המישור השני גורם תיווך בין הציבור למפלגות.

ההזדהות נבעה גם במעורבות רבה של אנשים פוליטיים, לבין בכירי העיתונות בישראל.

שינויים משמעותיים בעיתונות החלה בתחילת שנות השישים בפרשת לבון. לאחר יו"כ. והמהפכה המסודרת החלה בשנות השמונים עם ביטול המונופול של אמצעי השידור הממלכתיים עם הקמת ערוץ הטלוויזיה בכבלים, ובהמשך ערוצים המסחריים.

בקום המדינה הייתה עיתונות מגויסת. בהמשך היה מעבר ממלכתיות ריכוזית לפלורליזם. היו דילמות שהתעוררו במעבר לתלות לעצמאות:
1. כיום יש לאמצעי התקשורת יכולת לאיסוף מידע עצמאי בלי תלות בממשל.
2. אחדות לעומת ריבוי, האם נשארים נאמנים לקו הממלכתי, או מקום לריבוי דעות רחב.
3. חשאיות לעומת פומביות, מה שהיה בקום המדינה.

4. השתתפות פוליטית אמיתית או מראית עין, לא ברור עדיין. במשך השנים התגברה הרגולציה הממשלתית על ערוצי התקשורת השונים, וכיום יש חקיקה ראשונית, שנשענת על חקיקה מזמן המנדט. המגמה החלה מאמצע שנות השישים וביתר שאת במהלך שנות השבעים, ירידת העיתונות המפלגתית שנעלמה כמעט לחלוטין: דבר, על המשמר, היום. בעיתונות הפרטית שיעור החשיפה עולה.

סיבות לירידת שיעור החשיפה גם בפרטיים: החינמונים (ישראל היום 40% חשיפה). מקומונים (שני שלישי מהם היו שייכים לפרטיים). העיתונות המקוונת באינטרנט שנהיה למקור המידע המרכזי. שהם נגישות וקריאות יותר. הייתה מחשבה שהעיתונות המקוונת תחליף את המודפס.

ערוצי השידור האלקטרוני. לא ניתן היה לשמר את הבלעדיות של השידור הממלכתי. הייתה פוליטיזציה שגבלה בשחיתות. אובדן אמון הציבור וההירתעות ממיסוי נוסף, כחלק מהרפורמה האחרונה הולכים לבטל את האגרה.

חוסר היכולת של התאמת השידור, מביא לבידול השידור הציבורי משאר הערוצים, גם הפוליטיקה השתנתה לרעה.

ערכים כלל חברתיים שלא ניתן לדרוש מהשידור הציבורי (שאינם מסוגלים): חיזוק הדמוקרטיה. עידוד השתתפות בתהליכים פוליטיים. יצרית שיח חברתי עמוק. מתן במה לכלל הקבוצות בחברה. הפקת תכניות איכותיות.

העניין העיקרי הוא שינוי בזירה התקשורתית, התהליך הוא תהליך כלל עולמי. הפוליטיקה הוא בעיקר בזירה הטלוויזיונית. הקצב הזמינות ואמינות השידור הפכו את הטלוויזיה לפופולארית ביותר. בהתחלה הפוליטיקה הובילה את התקשורת. לסיכום. לתקשורת יש השפעה על מהלך הפוליטיקה לאורך ה-100 שנים האחרונות. אלו שני תחומים שמלווים וקשורים אחד לשני לאורך כל הדרך.

שיעור 6

המתח בין בטחון לתקשורת.

סילבוס – שיעור 12..

הסוגיה הראשונה.

המתח בין מערכות סגורות חשאיות לבין מערכות פתוחות בחברה דמוקרטית שיש בה מודעות פוליטית גבוהה.

סוגיה זו מצביעה על מתח שקיים כל הזמן בין מערכת שרוצה לשמר בידיה את כל המידע לבין חברה שהמידע חייב להיות כל הזמן זמין. מערכת הביטחון, כמו כל מערכת ארגונית מנהלית שואפת לשמר את המידע בידה. **עוצמתה של מערכת מנהלית ארגונית \ ציבורית שהיא שומרת לעצמה על המידע שהוא כוח.**

כשמתלווים לזה היבטים ביטחוניים להתנהגות של ארגון, בעניינם ביטחוניים בעצם טבעם לא נותנים לשתף ארגונים אחרים, הסוגיה הופכת להיות נושא רגיש בעיקר בחברות דמוקרטיות. זה אינו תקף בחברה שאינה דמוקרטית. כיצד זה מתנהל ?

מערכת צריכה להגיע לנקודת איזון, חוסר איזון יכול להיות תפקוד בעייתי. נקבעות נורמות .

המקרה האמריקאי כבסיס להשוואה, כל ידיעה ביטחונית שמתפרסת בתקשורת האמריקאית כולל כולם, כל אחד יכול לפרסם כאוות נפשות ללא מגבלות. אך אם התפרסם בדיעבד שיש פגיעה בביטחון המדינה, ניתן להעמיד לדין את מי שפרסם. **בארץ**, כל הודעה שיש לה גוון בטחוני, כל ידיעה חייבת להיות מועברת קודם פרסומה לאישור הצנזור. לא ניתן לפרסם בארץ שום דבר שקשור לענייני בטחון ללא אישור הצנזור.

חוק הצנזורה שקיים בישראל עד היום שמחייב העברת החומר לאישור מוקדם מקורו בחוק צנזור בריטי מ 1945, כחלק מתקנות החירום של '45, במלחמתם בטרור היהודי והערבי. זהו חוק דרקוני המעניק לצנזור הצבאי את הסמכות לסגור ידיעות ובתי דפוס והוא גם השופט וגם המוציא לפועל. חוק זה לא נחקק כמערכת פוליטית דמוקרטית, אלא ממשל צבאי ממונה. נשאלת השאלה מדוע מדינת ישראל לא התאימה את החוק לרוח התקופה ? נראה שזה נוח ומתאים. ולכן בנו עוד מנגנון שתפקידו למתן את החוק והוא נקרא 'וועדת העורכים', עורכי כל העיתונים.

יש המון מידע שמסתובב, למשל מקרה ואנוני, על מה שקורה במרתפים בדימונה. הופעל לחץ על העיתון הבריטי שלא לפרסם את המידע, אך לא היה בטחון שהעיתון יפרסם. שמעון פרס כינס את ועדת העורכים וסיפר להם את העניין, בקשתו שלא לפרסם את הסיפור בכותרות הראשיות. והם הסכימו. העניין כן פורסם בעיתונות הבריטית.

עיתונאי שידע על המפגש עם רה"מ התקשר לחברו הבריטי ועדכן אותו שהייתה פגישה של רה"מ עם ועדת העורכים, עובדה שחיצקה את אמינות העניין ולמחרת הנושא פורסם.

לעיתונים יש אינטרס כן להסכים לבקשה והם אלו שצריכים לבצע את הצנזור משום שהם אלו שחשופים למידע הרגיש והתשלום בעצם הוא התדרוך שהם מקבלים ישירות על אינפורמציה סודית. מצב של תן וקח. וחשוב ביותר, הורדת הלהבות של הידיעות.

נראה שבמציאות הנוכחית החוק כן רלוונטי, נותרה הבעיה של הרשתות החברתיות שלא ניתן להם מענה, הבעיה בהם שאין מי שמנהל אותן וכל אחד יכול להשחיל מידע.

צריך לקחת בחשבון גם את השינויים החברתיים ואולי מה שהיה אשור בעבר פרסום כיום ניתן לאשרו ויש לעשות חושבים לגבי מה המותר ומה אסור לפרסם.

פרשת קו 300, צילום של המחבלים חיים שלמחרת נודע שהם מתים, העניינים התגלגלו בצורה הזויה, עורך העיתון שפרסם לא היה חבר בוועדת העורכים, הצלם (אלכס ליבק) צילם ללא מפריע, כמובן לא מתוך ידיעה שכך יתגלגלו העניינים. העיתון נסגר.

מקרה נוסף, עד לפני מספר שנים אף אחד לא ידע מה שמו של ראש המוסד. בעקבות הפרסום של שמו של ראש המוסד, הצנזור החליט לסגור את העיתון שפרסם ליומיים שלשה וחזר לפעול לאחמ"כ, ובסופו של דבר קבע השופט ברק מבחן סף שאומר 'שמה שעלול לפגוע בביטחון המדינה אסור פרסומו', אמירה שמחייבת את הצנזור לחשוב פעמיים.

הצנזור מופעל לא רק על ידיעות ביטחוניות צבאיות בלבד, אלא גם על כלל הודעות שיש בפרסומם חשש לפגיעה בבחון המדינה בכלל, כגון איסור בעבר לפרסם מי המדינות שמוכרות נפט לישראל ועוד.

הסוגיה השנייה.

אירועים ביטחוניים כאירועים תקשורתיים.

במקרה של ישראל שאירוע בטחוני רודף אירוע, התפתח מושג שנקרא 'רב סרן שמועתי', ברגע שקורה משהו עוד לפני שפורסם רשמי כולם יודעים. המשמעות של זה, אירוע בטחוני שמתחיל להתגלגל, ואין מידע לא מפורסם מידע רשמי מתחילות לרוץ שמועות לכל הכיוונים שהופך מאירוע קטן ובעל שליטה לאירוע הרבה יותר גדול שיכול להשפיע על קבוצות רבות על הציבור. וכשאינן מידע נוטים להסתמך על שמועות. ובחברה כמו ישראלית, שמועות כאלו יכולים להוסיף למתח מיותר. פרסום של מידע לא נכון יכולות להיות השלכות רבות בשורה אורכה של תחומים: כגון, התחום המדיני (למשל, פגיעה באזרחים של מדינה זרה, שיכול לגרום לשרשרת תגובות מדיניות). העברתו של מידע שאינו מהימן יכול לפגוע ביכולת לטפל בו.

לסיכום, הסוגיה של מתח בין בטחון לתקשורת לא תעלם וצריך לבחון בזהירות את המידע ששוחרר ומה רמת האמינות שלן, לעיתים נעשה שימוש מניפולטיבי. ולעיתים נעשו שימוש של ידיעות למשל, ביחס של תקציב שפוליטיקאים קיבלו החלטות לפי התמונה שצוירה להם.

שיעור 7

בהמשך לנושא של המתח.

ישנה נקודה שבולטת ביותר במצב מלחמה, התלות של תקשורת במידע צבאי רשמי.

מלחמת המפרץ הראשונה.

על רקע הפלישה העירקית לכווית ותגובת הקואליציה בראשות ארה"ב לשחרור כוויית וניסיון להשתלט על חלקים בעירק, מלמה במשך 40 יום. בישראל נפלו 40 סקאדים ששוגרו ממערב עירק מ H3 (הגבול של ירדן עירק) נקרא 3H ע"ש הצנרות שהובילו נפט מעירק לחיפה בתקופת המנדט. טילים נורו לכיוון מפרץ חיפה ולגלילות, כאשר המטרה לפגוע באזורים בעלי סיכון גבוה עקב חומרים כימיים ודלק באזור. לקראת הסוף העירקים ירו מטח של שישה טילים של "חאג'רים" בעלי ראש בטון יצוק לכיוון דימונה.

התלות של תקשורת במידע,

הצבא האמריקאי כמי שמנהל את המערכה לא סיפק יותר מידי מידע וכל אמצעי התקשורת קיבלו מידע אחיד שהצבא האמריקאי הזרים.

למעט ערוץ ה CNN, שהחזיק כתב בשטח והוא היחידי שדיווח מבגדד בזמן תחילת המתקפה.

כל שאר המידע שהאמריקאי העביר היה מסונן ומוגבל מאוד.

בעקבות זאת לאחר המלחמה נשמעו טענות לא מעטות נגד הצבא האמריקאי, כיצד אתם מונעים מידע בזמן שהצבא נמצא בזמן לחימה? חופש המידע היה מאוד מוגבל.

לקראת מלחמת המפרץ השנייה ב 2003, האמריקאים עשו שינוי.

כתבים וערוצי התקשורת דרשו מהצבא להתלוות בשטח מתוך מחשבה שהם יוכלו לדווח בזמן אמת על מה שקורה.

התנאי להתלוות של כתבים, היה אימון של חודש לפני כדי שהם יוכשרו ולא יהוו נטל על הלוחמים, זה היה סוג של סינון.

בשבת בצהריים הצבא נכנס לבגדד מכיוונים שונים ובפועל לא רואים משהו רציני, מבחינת כוחות היבשה לא הייתה כלל לחימה.

נשאלה השאלה, איפה כל הלחימה שהובטח שתהיה? אין מלחמה, נדמה כנסיעה ללא התנגדות.

במקרה הזה הצבא התחכם, שמה שרואים בשטח לא ניתן להבין וזאת משום שאת החלק העיקרי של כתישת בגדד ע"י הפצצות לא ניתן היה לראות.

התקשורת חשבה שקיבלה מה שרצתה, לבסוף היא נוטרלה המידע העיקרי.

כמובן שבאו טענות גם לאחר הלחימה הזאת כיצד לא נתנו להם לראות את הדברים העיקריים!?

חזרה לתקופת מלחמת הלבנון השנייה, מירי רגב דוברת צה"ל. הלכה רחוק מאוד ביחס לדוברים אחרים ואפשרה דיווחים בלתי מוגבלים של כתבים שצורפו לכוחות ולמפקדות. **ניסיון זה של חיבור התקשורת לכוחות לא עשה טוב לצבא**. משום שצריך לדעת לשים גבולות ולא היו גבולות.

הדובר שהחליף אותה נקט במדיניות הפוכה, **אבי בניהו** שהחזיק מידע קרוב אליו. דובר צה"ל הנוכחי מוטי אלמוז הוא שונה ממרבית דוברי צה"ל משום שהוא לא היה איש מודיעין. מודיעין ומידע לא הולך יחד, משום שאיש מודיעין באופיו אינו משחרר מידע. ועל כן יש מקום להניח שתפיסת העולם תהיה שתקשורת היא אויב.

ברגע שמנסים להיות עדכניים וערוץ פתוח כל הזמן, כשמסתכלים על הפן התקשורתי, מוסרים יותר מידי מידע- אמצעי התקשורת מתמקדים בכל מה שמסביב ובפרטים הקטנים ולא בעיקר (למשל: כשמדברים על כמה טילים נזרקו על ישראל, אבל לא מדברים על החשיבות והמטרה העיקרית של המבצע). לא צריך לתת לאוכלוסייה יותר מידי מידע- אלא להיות ממוקדים- להעביר מסר ומטרה של המתרחש ולא רק את התוצאות והמצב בשטח.

התקשורת אינה רק מדווחת היא גם מעצבת מציאות ולכן יתכן שהיא גם מחסירה עובדות. **שינוי אופי המלחמה השלכות תקשורתיות פנימיות וחיצוניות תודעה תמונה ניצחון ולגיטימציה בינ"ל**.

מלחמה כוללת	עימות מוגבל	בט"ש
-------------	-------------	------

שינוי אופי המלחמה –

מלחמה כוללת, כשיוצאים למלחמה כל המדינה ומשאביה מגויסים. הפעלת הכוח הצבאי הוא רק חלק מהמאמץ. (הצבא אינו גורם שמייצר הכנסות ומי שמחזיק צבא היא המדינה).

בט"ש – הרמטכ"ל אשכנזי אמר: 'הצבא יודע לעשות שני דברים, או שהוא נלחם או שהוא מתכונן למלחמה הבאה'. (המלחמה בצוק איתן, מדינת ישראל נגררה בעל כורחה.) בט"ש היא פעילות שוטפת של הצבא, הגנה על הגבולות וכן שמירה על הסכמים שישמרו. זה חלק קטן של פעילות הצבא. חלק גדול יותר של הצבא היא הכנה למלחמה הבאה. ביניהם נמצאת שורה ארוכה של עימותים, עימותים סימטריים, נמוכי עצימות וכו' הכלליות של עימות מוגבל.

מהו עימות מוגבל?

כשמדינה נמצאת במצב ש עימות בפרק זמן מוגבל זה פחות משמעותי, מה שחשוב שהמדינה לא משתמשת בכל עוצמתה. ולמטרות מוגבלות. העימות הנוכחי היה מוגבל אך גם אסימטרי משום שזה עימות בין מדינה שיש לה כוח צבאי רב מאוד לבין ארגון חמוש בעל אידאולוגיה שמפעיל את האמצעים שבידיו לצורך השגת מטרה פוליטית.

מה ההבדל בין טרור לגרילה?

קימות 120 הגדרות.
ד"ר **בועז בן גנור** טוען: יש הבדל ביעד שפוגעים בו תוך הפעלת אלימות לצורך אותה השגת מטרה פוליטית. תוך פגיעה בקהלי יעד שונים.
טרור – הפעלת אלימות לצורך השגת **מטרות פוליטיות** תוך פגיעה באוכלוסייה אזרחית לא מעורבת.
גרילה - אלימות שמופעלת נגד מטרות מזוהות מדינה, צבא, משטרה, משרדי ממשלה, חיילים וכו'.
לכן, טרור\גרילה זו דרך פעולה ואותו ארגון שיש לו מטרות פוליטיות מסיימות יכול לפגוע פעם במטרות מזוהות מדינה ופעם באזרחים.
הארגון הזה מפעיל אלימות פעם באמצעות טרור ופעם באמצעות אסטרטגיית גרילה ויש גם שימוש בו זמנית בשניהם.

מול טרור וגרילה נמצא בתווך עימות מוגבל.
במלחמת לבנון השנייה, צהל הפעיל שלישי מכוחו.

שיעור 9

מלחמה כוללת (בין צבאות) ברוב המקרים בסיום המלחמה יש צד מנצח וצד מפסיד ויש מקרים של תיקו.

מתי אנחנו מנצחים?

כשיש השגת מטרה מדינית.

בשדה הקרב יכולים להיות הישגים רבים אבל לא בהכרח ניצחון. והכוונה ליו"כ שהיא האחרונה שהשתתפה ישראל, היו הישגים רבים אבל ישראל לא נצחה את המלחמה וזאת משום שהמצרים השיגו את המטרה בשש השעות הראשונות להשיג הישג מדיני מצומצם שלבסוף להחזיר את סיני כולה לריבונות מצרית. מה שקרה לבסוף בשנת 83.

כשמדברים על עימות מוגבל בשורה ארוכה של עימותים, בשונה ממלחמה, בעימות מוגבל אין ניצחון!!

בעימות מוגבל אין הפעלת כל העוצמה הצבאית מאז 73 צהל לא הפעיל את מלוא עוצמתו.

אין ניצחון		מלחמה כוללת
בט"ש	עימות מוגבל	

מלחמת לבנון השנייה. לאחר המלחמה קטלו אותה בכל מקום, לאחר 8 שנים כיום מדברים עליה כהצלחה גדולה.

ישנם תהליכים שמבשילים עם הזמן.

בעקבות מבצע קדש שצהל כבש את מרחב סיני תוך 96 שעות, היה שינוי גדול ביחס הבין לאומי לישראל וליכולות של צה"ל.

בעימות מוגבל שני הצדדים מכריזים על ניצחונם.

מהניסיון, בעימותים המוגבלים שישראל הייתה מעורבת בהם לא היה ניצחון, למרות ההכרזה של שני הצדדים. האם יש כאן ניצחון? לפי עולם המושגים שלנו אין כאן ניצחון.

אם כן איזה סוג של ניצחון יש כאן? ניצחון ברמת התודעה.

כלומר, אף צד לא יכול לומר שהוא הכריע. הכרעה היא הוצאת הצד השני מהיכולת להילחם ובעקבות זה הוא מאבד את הרצון להילחם נגדך. ולכן ניצחון ברמת התודעה, אנו מחפשים תמונת ניצחון. בעימותים כאלו יש עימות בזירה התקשורתית, הפוליטית הפנימית, יש כאן עימות ברמה העולמית. המלחמה הופכת להיות מלחמה שמעסיקה את אמצעי התקשורת ברחבי העולם. כל ההפגנות מטרם הפעלת לחץ דרך התקשורת. כאמצעי ליצירת לחץ על ההנהגות השונות ברחבי העולם.

התמונה של ההרס העצום של בתמונות מעזה יכולה להתפס כתמונת ניצחון.

מה שאנו מנסים להגיד כמדובר בעימותים מוגבלים זירת הקרב העיקרית היא תקשורת. תקשורת צריכה תמונות, סקופים וכד' יכול לבוא צד א' או ב' ולהגיד "נצחנו". שתי הצדדים רוצים ליצור תמונת ניצחון באמצעות התקשורת. בתקשורת אפשר להגיד הכל... "העיתון סופג הכל". בהעדר עובדות או הישגים בשיטת ירצו ליצור תודעה מניפולטיבית בעיקר. במקביל למה שקורה בשטח נפתחים עוד זירות בערוצים התקשורתיים. מי שעומד בראש המערכה צריך לקחת בחשבון ומודע למה שיכול להיות בזירה התקשורתית.

בעימות שכזה, מעבר להתמודדות בזירה התקשורתית נפתחות עוד זירות. כגון: הזירה הדיפלומטית. יש קשר בין הזירות.

מהי הזירה הדיפלומטית? מה המדינה כמו ישראל מנסה להשיג בזירה הדיפלומטית? **התשובה לכך:** כל צד מנסה להשיג תמיכה מכמה שיותר מדינות בעולם ובכך לקבל לגיטימציה.

מדינה כמו ישראל שנזקקת בתמיכה פוליטית מדינית ממדינות או מעצמה לצידה. היא צריכה תמיד לחשוב מה יקרה אחרי האירוע המלחמתי. לדוגמא: מלחמת יום כיפור – לעובדה שכבר הבנו שהולכת להיות מלחמה הלילה. לא גייסנו מילואים ולא נתנו לחיל האוויר לצאת למתקפת נגד בגלל שהנשיא קיסינג'ר הוציא מגולדה הבטחה שאם הגבולות מתחממים ישראל לא יוצאת להתקפה כי אם תעשה כך ארה"ב לא תעזור לה במהלך המלחמה ואחריה. לא צבאית. לא חימוש ולא תמיכה במוסדות האו"ם. ישנה מציאות שישראל תצטרך לוותר על משהו כדי לקבל לגיטימציה. **לכן כל מלחמה שישראל מעורבת בה מלאה או חלקית היא חייבת שיהיו לה הסכמה מהמדינות החשובות הקובעות את סדר היום הלאומי.**

שיעור 10

תקשורת חדשה השינויים במאפייני התקשורת ומשמעויותיהן

שיעור מס' 18

כשמתמשים במונח תקשורת חדשה, מה הכוונה ?
ההתווספות פלטפורמת האינטרנט מהווה שינוי משמעותי גדול יותר מרשת התקשורת
מאשר כניסת הטלוויזיה במאה ה-20.
הראשון היה העיתונות הכתובה, לאחר מכן הרדיו (נגיש וזמין יותר), לאחר מכן מעבר
לטלוויזיה ומכאן השינוי הבא רשתות התקשורת על בסיס האינטרנט.

מתי למעשה הטלוויזיה הופכת להיות לאמצעי תקשורת המוני ?

העימות הטלוויזיוני בין קנדי לניקסון בשנת 60' לנשיאות, שבו קנדי ניצח.
שודר במקביל לרדיו והטלוויזיה.
נעשה סקר מי ניצח בעימות?
אלו שהאזינו לרדיו טענו שניקסון.
אלו שצפו בטלוויזיה טענו שקנדי.

למעשה ניקסון קיבל יותר קולות, אך עקב שיטת הבחירות בארה"ב קנדי ניצח בזכות חלוקת
האלקטורים.

היתרון של הטלוויזיה הוא המראה של התמונה!!
על איזה אירוע בשנות ה-70 הסתיים כפי שהסתיים בגלל טלוויזיה ? כלומר, עצם הגעת
הטלוויזיה במקום מביאה לך את האירוע לבית ?
מלחמת וייטנאם, היא הסתיימה ברגע שהייתה משודרת כל הזמן, כאשר התמונות
המזעזעות של שקיות הגוויות והתמונות הקשות, הביאו ללחץ על סיום המלחמה שהייתה
מיותרת לדעת הציבור.

במה שונה האינטרנט מעיתון, רדיו, טלוויזיה ?

השידור ברדיו המשיך ואין אפשרות להחזיר אחורה, באינטרנט ניתן למצוא את השידור
בארכיון. השינוי הגדול ביותר הוא האינטראקטיבי, תקשורת דו צדדית שמאפשר קבלת מידע
והעברתו ללא צורך במיומנויות או משאבים כלכליים. העולם מחובר דו צדדי בו זמנית, הקשר
הוא מיידית עם כל העולם מכל סוג.

מה המשמעות של העובדה שיש לנו אמצעי תקשורת אינטראקטיבי ?

יכולת השפעה של האזרח על מקבלי החלטות. וזה לפי הגדרה של פוליטיקה : 'תהליך קבלת
החלטות של קולקטיב ביחס לסדרי העדיפויות שלו שעה שהוא פועל בתנאי מחסור'
מה ההשפעה הישירה של האינטרנט ?
העניין של תקשורת העם הישירה עם הפוליטיקאי, האינטרנט גורם כמשפיע ליתר
דמוקרטיזציה של התהליך הפוליטי.

ברמה העקרונית, העובדה שאזרחים יכולים להגיב באון ליין הופכת את התהליך הפוליטי הדמוקרטי לדמוקרטי יותר. ניתן לקבל את המידע בכל מקום ולהגיב ללא מגבלה. הכניסה של רשת האינטרנט עשויה להוביל בתהליך מתמשך לשינוי כללי המשחק הפוליטיים. מכיוון שעשוי להשתנות המעמד \ המקום \ התפקיד של המפלגות. **תפקיד המפלגות : 'גורם מתווך בין הממשל לעם', כבר אין צורך במתווכים, ניתן להעביר ישירות לממונה לפוליטיקאי.**

נכנס גם ההיבט האישי, בשאר אמצעי המדיה והתקשורת, הפוליטיקאי מרוחק. באינטרנט יש גישה ישירה.

באמצעות השימוש האינטרנט כל אחד שמחובר לרשת, יכול להעלות לרשת את כל מחשבותיו לטוב ולרע. אין הבדל בין עיתונאי בכיר לבין אזרח מן השורה להבעת דעותיו. ניתן להגדיר את הרשת 'דמוקרטיה אלקטרונית', כאשר המוקד שלה נמצא המפגש בין האזרח לנציגיו על בסיס זרימה בלתי פוסקת של מידע ולדרישות וחשיפה אליהם, שהרי מה שמזין את המערכת הוא הדרישות של הציבור. ומעבר לכך התפוקות \ התגובות לתהליכים אנו מיד יודעים עליהם.

הפלטפורמה הזאת מעבר לכך היא פלטפורמה שמוסיפה ממד נוסף לקבוצות לחץ \ קבוצות אינטרס, שמנהלות קמפיינים פוליטיים מחוץ למערכת. ככל שיש הרחב יותר לדרישות שלהם הם יכולים להגיע להישגים גדולים ומהירים יותר. יש אפשרות של התערבות רחבה יותר של האזרח מעבר להצבעה פעם ב 4 שנים בקלפי.

לבסוף, תהליך המהפכה בקהיר, שהתמשך למהומות שהחלו במדינות ערביות אחרות 'האביב הערבי'. המהפכה המצרית החלה דרך האינטרנט.

הכותרת בעיתונים הייתה 'אמ"ן הופתע' שהציבור המצרי המליח להתארגן והביא להפלתו של מובראק.

לעומת זאת ישנה חוקרת ישראלית המתמחה ברשתות אלקטרוניות ממכון דיון, כתבה מאמר על כך שהולכת להיות מהפיכה.

חיים גורי כתב לאחר מלחמת יו"כ את המשפט הבא, 'אם היינו קוראים את השירה והספרות המקצועית של אחר 67, לא היינו מופתעים'.

שיער 11

סיכום קצר על השימוש באינטרנט לצרכים פוליטיים, מגביר השתתפות אזרחים, האינטרנט מאפשר לקבוצות אינטרס להשפיע על המערכות השלטוניות, פוליטיקה שמתבצעת מחוץ לפרלמנט.

ישנו מונח NETIZEN \ CI

הרשת הופכת להיות כלי ביטוי ואנו נהפכים להיות אזרחים מקוונים בעלי רגישות למידע ותגובה מהירה.

מעבר למה שצוין, הרשת הופכת לזירה שבה מאבקים פוליטיים תופסים מקום מרכזיים, אך אינה מהווה תחליף מוחלט למדיה קיימת (רדיו, טלוויזיה ועיתון).

מדינת ישראל במשך שנים רבות נהגו לקרוא לה מדינה של ערוץ 1, הרדיו הממלכתי השידור הציבורי.

כולם הסתכלו או הקשיבו לאותו הדבר, (הטלוויזיה בישראל נכנסה בשנת 67, דוד בן גוריון מנע מחשש שלא יעבור מסך) לעובדה שיש ערוץ אחד יש משמעות פוליטית של שידור של דעה אחת.

רשות השידור היא התפתחות מאוחרת שנודעה לתת לדעות אחרות. תכני שידור הרדיו הועברו לקול ישראל מלשכת רוה"מ בן גוריון. בשיטה של רדיו בולשביקי.

אמצעי תקשורת נוספים, העיתונים המרכזיים היו של המפלגות. 'דבר' היה העיתון הדומיננטי בראשית שנות השמונים העיתונות המפלגתית נעלמת, העיתונות הכתובה 'החדשה' המסחרית מונעת מאינטרסים שונים. בכל אופן הרדיו בעל השפעה גדולה יותר, הוא זמין בכל מקום.

אם כן היה מונופול על התקשורת של משרד רוה"מ.

כיום שונה המצב לחלוטין שיש ריבוי אמצעי תקשורת.

ש: איזו השפעה חברתית או פוליטית הריבוי הזה יכול לגרום?

ת: ריבוי ערוצים עלול לגרום להוביל למצב פיצול חברתי, חשש להגדלת שסע חברתי וברמה הפוליטית לרסיסי מפלגות.

ישנו מעגל הדדי של השפעות בלתי פוסקות.

כאשר מדברים על החברה היהודית והערבית, אין שוני ביניהם. שתיהן משוסעות ומפולגות. במגזר היהודי במשך הרבה מאוד שנים שמע ונשמ **אידאולוגיה של קולקטיב**. בעקבות המהפך של 77 היה שינוי הדרגתי, חוץ מהמעבר לשלטון גם שינוי אידאולוגי על החברה הישראלית. בכלכלה, מעבר לתפיסה כלכלית **מסוציאליסטית לליבראלית**.

אחד הביטויים שינויים בסוגי מוטיבציה **השירות בצבא**. בעבר מה שמוביל גיוס לצבא הוא המטרה לשרת את הקולקטיב, כיום יש מעבר למוטיבציה אישית. דוגמא נוספת, **עליית עולים מחו"ל**, בעבר המדינה דאגה לכל תהליך הקליטה כולל שיכונים. כיום יש מרכזי קליטה (שהולכים ופוחתים) ובעיקר סל קליטה, העולה צריך לדאוג לעצמו.

'כפי שצפייה בישראל בערוץ הטלוויזיה בודד תרמה לסולידריות חברתית הגדרת גבולות הקולקטיב על מאפייניו הרבים, כך האינטרנט במידה פחותה. ריבוי ערוצי הלוויין והכבלים בערוץ הישראלי מסייע לפרימת המארג החברתי.'

סוף הקורס.

בהצלחה!